04/10/2026

Οκτώβριος: Η πύλη του Χειμώνα

/ Γνώμες

Ο μήνας Οκτώβριος (Πυανοψιών για τους αρχαίους Έλληνες) ήταν ανέκαθεν πλούσιους σε εορταστικές εκδηλώσεις, καθώς οι αρχαίοι πληθυσμοί και ιδιαίτερα στην Αττική, φρόντιζαν να εξασφαλίσουν τη θεϊκή προστασία για τις γεωργικές εργασίες, οι οποίες αρχίζουν την εποχή αυτή.

- *Του Ηλία Λιαμή (Πρόεδρος Συνοδικής Υποεπιτροπής Καλλιτεχνικών Εκδηλώσεων και Μουσικών Συνόλων της Εκκλησίας της Ελλάδος, Καθηγητής Ελληνογαλλικής Σχολής "ΑΓΙΟΣ ΙΩΣΗΦ")*

Οι γιορτές χαρακτηρίζονται από πάνδημη συμμετοχή και αποσκοπούσαν στην έλξη της θεϊκής ευλογιάς ώστε να υπάρξει μεγάλη συγκομιδή. Το μήνα αυτό στις αγροτικές κυρίως κοινωνίες έμπαιναν πάντοτε οι βάσεις μιας πλούσιας σοδειάς στην οποίαν στηρίζονταν η ευημερία και η πρόοδος τους. Οι ικεσίες και οι ελπίδες αφορούσαν επίσης και την καλλιτεκνία των γυναικών, γεγονός που είχε ως κέντρο της η εορτή των Θεσμοφορίων.

Ο Οκτώβρης επίσης είναι ο μήνας που οι ποιμένες, οδηγούμενοι από τις κλιματολογικές συνθήκες, αρχίζουν να κατεβαίνουν με τα κοπάδια τους από τα αλπικά λιβάδια των βουνών στους κάμπους, ώστε να ξεχειμωνιάσουν. Όσο αισιόδοξο και άνετο είναι το ανέβασμα ανθρώπων και ζώων μέσα στην ανοιξιάτικη φύση τόσο αγωνιώδες και επίπονο είναι το κατέβασμα μέσα στις φθινοπωρινές συγκυρίες όπου η μέρα έχει μικρύνει, τα ζώα εγκυμονούν και οι καιρικές συνθήκες είναι συχνά αντίξοες. Είναι η εποχή όπου, όπως μαρτυρά η προφορική παράδοση στη λαογραφία μας, ο βοσκός με το κοπάδι του πρέπει να συνεργαστούν, ώστε να φτάσουν με ασφάλεια στα χειμαδιά.

Γλαφυρές είναι οι περιγραφές κατά τις οποίες οι πομένες παρακολουθούν τη συμπεριφορά των προβάτων τους και στην πραγματικότητα είναι εκείνοι που τα ακολουθούν.

Κατά τους παλιούς βοσκούς, τα ζώα είναι σε θέση να κρίνουν πότε πρέπει να αρχίσουν να κατεβαίνουν από το βουνό, τι δρόμο θα πάρουν και που πρέπει να σταματήσουν για ανάπαυση ή αντίθετα να βιαστούν επειδή ο καιρός σύντομα θα χαλάσει. Πολλές είναι οι διηγήσεις για νεαρούς κυρίως βοσκούς που δεν έλαβαν υπόψη τα σημάδια της συμπεριφοράς των ζώων και θρήνησαν το κοπάδι τους, είτε πνιγμένο μέσα σε χειμάρρους είτε χαμένο μέσα στις ομίχλες του δάσους, καταδικασμένο να κατασπαραχθεί από τα αγρίμια.

Σημαντική είναι και η σχέση και των χριστιανικών θρησκευτικών εορτών με τις γεωργικές εργασίες.

Ιδιαίτερη σημασία έχει η γιορτή του Αγίου Δημητρίου, ο οποίος φέρεται να φέρνει τον χειμώνα. Σε χωριά των Βαλκανίων, τη μέρα, αυτή οργανώνονται πανηγύρια και σε κοινό τραπέζι κάθονται όλοι, καθώς και εκείνοι που, κατά την παράδοση, τις μέρες αυτές γυρίζουν από την ξενιτιά. Στις αγροτικές περιοχές, την ημέρα της γιορτής του Αγίου Δημητρίου, απελευθερώνονται από τη δουλειά οι βοσκοί και οι υποτακτικοί και θα ξαναπροσληφθούν πάλι την Άνοιξη. Είναι η μέρα που οι γυναίκες φορούσαν τα καλύτερα ρούχα τους για να προϋπαντήσουν τους άντρες τους που γυρίζουν από τη δουλειά σε ξένα μέρη.

Οι συνήθειες αυτές εμφανίζονται σε πολλούς ορθόδοξους πληθυσμούς των Βαλκανίων, κάτι που εξηγεί τη μεγάλη αγάπη και το σεβασμό εκ των οποίων περιβάλλουν τον Άγιο Δημήτριο, όχι μόνον οι ελληνικοί πληθυσμοί αλλά και πολλές οι ορθόδοξες κοινότητες, ελληνικές και μη, σε όλο τον κόσμο.

Πηγή: pemptousia.gr